

FÖRSLAG TILL STATSRADETS FÖRORDNING OM BEDÖMNING AV KOMPETENS OCH BEHOVET AV INTEGRATIONSTJÄNSTER

1 Bakgrund

Lagen om främjande av integration (681/2023, nedan *integrationslagen*) träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande lagen med samma namn. Statsrådets förordning om inledande kartläggning i anslutning till främjande av integration (570/2011) har utfärdats med stöd av 9 § 2 mom. i lagen om främjande av integration (1386/2010). I förordningen föreskrivs om innehållet i den inledande kartläggningen, den inledande intervjun och vid behov om preciserande åtgärder samt om genomförandet av den inledande kartläggningen. När den gällande lagen om främjande av integration upphävs, upphävs också ovan nämnda förordning.

I 2 kap. i integrationslagen föreskrivs om integrationsfrämjande tjänster. I 14 § i integrationslagen föreskrivs om myndighetsansvar när det gäller bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster, primära målgrupper och det viktigaste innehållet i bedömningen. En bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som görs för en person som invandrat ersätter den inledande kartläggning som avses i den gällande lagen om främjande av integration.

Enligt 14 § i integrationslagen ska en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster utarbetas i kommunen för varje person som har invandrat för mindre än tre år sedan och är en sådan person som avses i 2 § 3 eller 4 mom. i den lagen (bland annat personer som får internationellt skydd samt deras familjemedlemmar och andra anhöriga samt personer som får tillfälligt skydd och som har en hemkommun) eller är en person som får stöd för hemvård av barn, annat än tillfälligt får utkomststöd, är offer för människohandel eller är ett barn eller en ung person som har kommit till Finland som minderårig utan vårdnadshavare. Arbetskraftsmyndigheten ska göra en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster för en person som flyttat till landet för mindre än tre år sedan och som är arbetslös arbetssökande. En invandrare kan också själv begära en bedömning, varvid bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster ska göras om arbetskraftsmyndigheten eller kommunen bedömer att personen behöver den.

Kommunen eller arbetskraftsmyndigheten ska utifrån bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster utarbeta en integrationsplan för invandraren, om invandraren bedöms behöva en sådan. Valfärdsområdet ska delta i bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster, om främjandet av invandrarens integration förutsätter samordning av de tjänster enligt 12 § i integrationslagen som kommunen och valfärdsområdet har organiseringsansvar för.

Enligt 14 § i integrationslagen får närmare bestämmelser om innehållet i och genomförandet av bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 Innehållet i den föreslagna förordningen

Det föreslås att det i 1 § i statsrådets förordning om bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster föreskrivs om innehållet i bedömningar av kompetens och behovet av integrationstjänster. Enligt paragrafen ingår det i en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § i lagen om främjande av integration en inledande intervju och vid behov preciserande åtgärder. Även i nuläget inbegriper den inledande kartläggningen en inledande intervju och vid behov preciserande åtgärder.

Bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är en åtgärd som inleder en individuell process som främjar integrationen och sysselsättningen. Målet är att med hjälp av en personlig inledande intervju och därpå följande preciserande åtgärder/expertbedömningar skapa sig en bild av vilka åtgärder som behövs och som är ändamålsenliga för att invandraren ska få en lyckad integrationsprocess som främjar invandrarens egna aktiva verksamhet. I den inledande intervjun bildar man sig en uppfattning om invandrarens behov, önskemål och mål när det gäller integrationen och sysselsättningen. Utifrån den inledande intervjun framgår det om det krävs preciserande åtgärder för att fastställa nivån på invandrarens läs- och skrivfärdigheter eller kunskaper i finska och svenska och inlärningsfärdigheter eller för att kartlägga annan kompetens eller behovet av tjänster, till exempel en bedömning av utgångsnivån på invandrarens språkkunskaper, separata kompetenskartläggningar eller undersökningar och utredningar.

Syftet med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är att utreda om invandraren behöver en integrationsplan och åtgärder som främjar integrationen. Syftet är att samla in den information om invandrarens individuella situation som behövs för att göra upp en ändamålsenlig integrationsplan. Om det konstateras att det inte finns ett behov av expertbedömningar kan en integrationsplan också göras upp i samband med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster. Den integrationsplan som utarbetats kan också senare preciseras till exempel utifrån noggrannare bedömningar som gjorts därefter.

Figur 1. Beskrivning av processen för bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster och utarbetande av en integrationsplan

I 2 § i förordningen föreskrivs närmare om innehållet i inledande intervjuer. I förslaget föreslås att det ska föreskrivas att kommunen eller Arbetskraftsmyndigheten vid en inledande intervju ska utreda åtminstone invandrarens kompetens och allmänna förutsättningar för integration samt behov och önskemål avseende integrationstjänsterna. Enligt det föreslagna 2 § 1 mom. ska åtminstone invandrarens läs- och skrivkunskaper samt kunskaper i finska och svenska preliminärt utredas. I den inledande intervjun kartläggs preliminärt också den invandrades färdigheter och förutsättningar för studier samt arbetslivsfärdigheter, behov av sysselsättnings- och utbildningstjänster samt målen för dessa. Om kommunen konstaterar att den invandrade kan söka arbete ska personen hänvisas till Arbetskraftsmyndighetens tjänster där en integrationsplan eller sysselsättningsplan kan utarbetas för personen i fråga. Den invandrades tidigare utbildning, examina och arbetserfarenhet går igenom liksom även kompetens i anslutning till specialfärdigheter och andra styrkor, som till exempel kan vara färdigheter som personen lärt sig genom arbete, hobbyer eller roller i vardagslivet. Under den inledande intervjun ska man utreda den invandrades livssituation och de servicebehov som följer av den, till exempel familjesituationen och vid behov omständigheter i anslutning till boendet och den ekonomiska situationen. Under den inledande intervjun ska man också bedöma behovet av andra integrationsfrämjande tjänster, till exempel behov av att delta i verksamhet som ordnas av organisationer, föreningar eller sammanslutningar.

Det bör reserveras tillräckligt med tid för den inledande intervjun så att man hinner gå igenom de frågor som fastställs i förordningen.

I 2 § 2 mom. i förordningen föreslås en bestämmelse om vad som utöver det som föreskrivs i 2 § 1 mom. kan utredas vid bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster om

välfrädsområdet deltar i bedömningen. Enligt förslaget kan man vid bedömningen preliminärt utreda behovet av till exempel social- och hälsovårdstjänster. Genom samarbete mellan välfrädsområdet och arbetskraftsmyndigheten eller välfrädsområdet och kommunen strävar man efter att säkerställa att behoven hos invandrare i utsatt ställning vid behov tillgodoses genom sektorsövergripande samarbete och genom att de tjänster personerna behöver samordnas i sektorsövergripande samarbete. Därför kan det vara nödvändigt att utreda till exempel personens preliminära behov av mentalvårds- och rehabiliteringstjänster som en del av utredningen av behovet av social- och hälsovårdstjänster, så att personen kan hänvisas till exempelvis välfrädsområdets social- och hälsovårdstjänster utöver tjänsterna enligt integrationsprogrammet.

Enligt 2 § 3 mom. föreslås att invandraren vid den inledande intervjun åtminstone ska informeras om målen för de integrationsfrämjande tjänsterna, utarbetandet av integrationsplanen och serviceprocessen, integrationsplanens förpliktande karaktär och invandrarens rättigheter och skyldigheter i anslutning till planen samt behandlingen av invandrarens personuppgifter.

Syftet är att beskriva för invandraren att målet är att främja invandrarens integration, sysselsättning, välfärd och delaktighet i samhället. Den invandrade informeras om att målet är att hen ska få fungerande elementära språkfärdigheter i finska eller svenska. Arbetskraftsmyndigheten beskriver också målen med arbetskraftsservicen för en invandrad som är arbetssökande. Invandrade som omfattas av kommunens integrationstjänster informeras om att målet är att bli arbetssökande och sysselsätta sig, om det inte är fråga om till exempel en äldre invandrad eller en invandrad som har en sådan sjukdom eller funktionsnedsättning som gör att personen är permanent arbetsoförmögen. Den invandrade informeras också om att integrationstjänsterna även syftar till att den invandrade ska få information om hur det finländska samhället fungerar och uppleva sig vara en del av det. Särskild uppmärksamhet fästs vid att man åt föräldrar som invandrat förtydligar ovan nämnda omständigheter och deras betydelse för att stödja hela familjens och särskilt barnens integration.

Under den inledande intervjun berättas att syftet med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är att fastställa den invandrades kompetens och servicebehov, utifrån vilket personen vid behov hänvisas till mer utförliga expertbedömningar. Dessutom informeras den invandrade om att en integrationsplan kan utarbetas för personen på basis av bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster.

I samband med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller senast när en integrationsplan utarbetas informeras invandraren om integrationsplanens maximala längd samt om att genomförandet av integrationsplanen följs upp och att planen kommer att uppdateras regelbundet. Invandraren informeras om sina rättigheter och skyldigheter när integrationsplanen genomförs. Invandraren informeras om att integrationsplanen är förpliktande och om att om personen inte följer den kan hans rätt till arbetslöshetsförmån upphöra eller utkomststödet sänkas på det sätt som föreskrivs i lagen. Den invandrade informeras också om att när det bokas ett möte för hen förväntas hen komma i tid och om hen är förhindrad till exempel på grund av sjukdom förväntas hen avboka mötestiden i god tid. Invandraren informeras om att hen avgiftsfritt får delta i tjänster och utbildningar enligt integrationsplanen och att hen ska utnyttja tiden för genomförandet av integrationsplanen genom att genomföra och delta i tjänsterna och utbildningarna enligt överenskommelse och om hans förmåga och livssituation möjliggör det lönar det sig dessutom att främja integrationen på olika sätt även utanför dessa tjänster, till exempel genom att öva finska eller svenska i vardagen. Arbetskraftsmyndigheten informerar invandraren om skyldigheten att söka arbete samt bland annat om skyldigheten att meddela och avtala om att man inleder eventuella frivilliga studier och hur de framskrider. Dessutom informeras den invandrade om att hen ska meddela om hans livssituation förändras på ett sätt som har betydelse för genomförandet av integrationsplanen, till exempel om personen får ett arbete eller flyttar till en annan ort eller helt och hållet bort från Finland.

Det föreslås att det i 3 § i förordningen föreskrivs om preciserande åtgärder. Enligt paragrafen kan det utifrån de uppgifter som erhållits vid den inledande intervjun ingå preciserande åtgärder i en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. Sådana åtgärder kan vara bland annat att identifiera personens kompetens, närmare utreda personens läs- och skrivkunskaper och personens kunskaper i finska eller svenska, utreda färdigheter och förutsättningar för studier och

sysselsättningsalternativ samt närmare utreda behovet av tjänster. Målet med de mer utförliga åtgärderna är att utifrån de uppgifter som erhållits under den inledande intervjun utreda personens färdighetsnivå till exempel i fråga om språk- och studiefärdigheter. Med en noggrannare utredning av behovet av tjänster avses till exempel en utredning av arbets- och funktionsförmågan. Utifrån åtgärderna kan man mer individuellt hänvisa invandraren till tjänster och till exempel utreda vilken utbildningsform det är mest ändamålsenligt att invandraren deltar i med tanke på invandrarens bakgrund, kompetens och mål.

Kommunen eller Arbetskraftsmyndigheten kan inhämta ovan nämnda preciserande åtgärder och expertbedömningar till exempel från utbildningsanordnare, organisationer och andra serviceproducenter. Genomförandet av ovan nämnda åtgärder kan grunda sig på noggrannare intervjuer med den invandrade, en granskning av intyg och dokument som den invandrade uppvisat eller till exempel testning av studiefärdigheter, läsfärdigheter eller språkkunskaper.

Det föreslås att det i 4 § i förordningen föreskrivs om genomförande av bedömningar av kompetens och behovet av integrationstjänster. Enligt 4 § 1 mom. i förslaget ska en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster genomföras på invandrarens modersmål eller på ett språk som invandraren kan konstateras förstå i tillräcklig utsträckning med tanke på ärendets natur. Arbetskraftsmyndigheten eller kommunen skaffar vid behov tolk även när bedömningen görs i samarbete med välfärdsområdet.

Bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster ska enligt 4 § 2 mom. i förslaget genomföras så att man utifrån den kan bedöma invandrarens behov av en integrationsplan enligt 16 § i lagen om främjande av integration eller så att invandraren utifrån bedömningen kan vägledas till arbetslivet, till utbildning som motsvarar invandrarens behov eller till andra integrationsfrämjande åtgärder och tjänster. Syftet med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är att främja integrationen och sysselsättningen samt att identifiera invandrarens individuella behov och att utifrån bedömningen i integrationsplanen inkludera sådana åtgärder som särskilt i början av integrationsprocessen stöder integrationen och sysselsättningen och invandrarens behov och mål. Om det utifrån bedömningen konstateras att det inte finns något behov av att utarbeta en integrationsplan till exempel eftersom personen redan har kunskaper i finska eller svenska, kännedom om samhället som invandraren har fått under tiden invandraren har bott i Finland eller tidigare arbetshistoria, kan invandraren hänvisas till andra tjänster som bedöms vara nyttiga i invandrarens individuella situation, till exempel Arbetskraftstjänster, kommunens basservice, en bedömning av behovet av social- och hälsovårdstjänster i välfärdsområdet, andra myndigheters tjänster eller till exempel verksamhet inom tredje sektorn. Syftet med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är således att främja integrationen och identifiera en lämplig integrationsväg för varje integrationskund antingen genom att utarbeta en integrationsplan eller genom annan vägledning.

I 4 § 3 mom. i förslaget till förordning föreskrivs om ordnande av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. Enligt förslaget ska bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster ordnas på kommunens eller Arbetskraftsmyndighetens verksamhetsställe eller något annat serviceställe, om inte något annat sätt att sköta ärendet är mer ändamålsenligt på grund av vägande skäl. Utgångspunkten är att bedömningen ska ordnas på Arbetskraftsmyndighetens eller kommunens verksamhetsställe eller något annat serviceställe. Ett sådant serviceställe kan till exempel vara en lokal för ett välfärdsområde som deltar i en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. Bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster ska i regel ordnas genom ett möte på plats. I bedömningen kan man dock utnyttja andra sätt, till exempel distansmöten, om det är mer ändamålsenligt av vägande skäl. Ett sådant skäl kan till exempel vara att det är utmanande att få den invandrade att komma till verksamhetsstället på grund av att personen bor långt borta inom en annan kommuns område och förbindelserna är begränsade eller på grund av att personen har en långvarig sjukdom. Om mötet genomförs som ett distansmöte är det dock en förutsättning att den invandrade har förmåga att delta i mötet, det vill säga att personen bland annat har tillgång till en lämplig apparat samt tillräckliga färdigheter för att uträtta ärenden digitalt. Syftet med distansmötet är personen snabbare ska få tillgång till tjänster.

I 5 § föreskrivs det om förordningens ikraftträdande. Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025, det vill säga samtidigt som integrationslagen.

3 Förslagets konsekvenser

Förslaget har inga ekonomiska konsekvenser.

Den föreslagna förordningen av statsrådet har ringa positiva konsekvenser för invandrare eftersom bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är mer omfattande, individuell och målinriktad än den inledande kartläggningen som avses i den gällande integrationslagen. När en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster utarbetas i samarbete med ett välfärdsområde kan man på ett mer heltäckande sätt än för närvarande preliminärt också bedöma eventuella behov av social- och hälsovårdstjänster. Förslaget kan ha ringa positiva konsekvenser också för barn och jämställdheten mellan könen, eftersom det föreslås att det i förordningen föreskrivs om att livssituationen ska beaktas i samband med bedömningen och när behovet av tjänster fastställs.

4 Beredning av ärendet

Förslaget till förordning har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet.

En remissrunda om propositionen ordnades under tiden 1 juli 2024–14 augusti 2024. Utlåtanden begärdes bland annat av andra ministerier, TE-byråer, kommuner, välfärdsområden, NTM-centraler, andra centrala myndigheter samt aktörer inom tredje sektorn, till exempel läroanstalter, organisationer, föreningar och samfund.

5 Remissvar

Allmänt om utlåtandena

Det gavs sammanlagt 107 utlåtanden om de förordningar som stöder sig på integrationslagen, av vilka en del var gemensamma utlåtanden. Flera remissinstanser kommenterade integrationslagen allmänt, den reglering som ingår i den samt tjänsterna. Utlåtandena innehöll observationer om ärenden om vilka föreskrivs i integrationslagen och gällde inte nödvändigtvis direkt förordningarna eller deras innehåll. I flera utlåtanden togs allmänt ställning till finansieringsfrågor eller sparåtgärder. Remissinstanserna uttalade sig i sina utlåtanden inte om alla förordningar, utan flera remissinstanser uttalade sig om en del av förordningarna. Utlåtandena innehöll dessutom förslag till annan lagstiftning än integrationslagen.

Ett mer omfattande sammandrag av utlåtandena om alla förordningar finns offentligt tillgängligt i Projektfönstret: [TEM114:00/2023](#).

Remissvaren om förordningen i korthet

Flera remissinstanser ansåg att förordningens innehåll kan understödjas eller att förordningens innehåll hade beskrivits tillräckligt väl. En del av remissinstanserna framförde att förordningen förtydligar innehållet, rollerna eller verksamheten i kommunens och Arbetskraftsmyndighetens kommande uppgift. Enligt Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS rf och Soraya- tasa-arvo ry främjar förordningen integrationsprocessens enhetlighet och effektivitet. Esbo stad och Finlands Kommunförbund rf understödde flexibilitet och prövningsrätt i utarbetandet av bedömningen av servicebehovet. Vanda stad understödde inte en så detaljerad reglering. I flera utlåtanden framfördes att överlappningar ska undvikas i bedömningen av servicebehovet, eftersom planer med samma innehåll görs upp vid flera olika myndigheter.

Enligt Bildningsalliansen rf och Åbo universitet ska man i förordningen tydligare lyfta fram integrationskundens egen syn och eget aktörskap. Remissinstanserna framförde att man vid bedömningen av servicebehovet ska bedöma till exempel behoven av andra integrationsfrämjande tjänster, identifiera och erkänna kompetensen, kartlägga tidigare språkkunskaper och kundens stödinstanser, utreda mål och önskemål i anslutning till sysselsättning, företagande och karriär samt ge information om frågor som gäller integrationsplanen. Svenska Finlands folkting ansåg att det är viktigt att invandraren i ett så tidigt skede som möjligt informeras om att Finland är ett tvåspråkigt land och om möjligheten att integreras även på svenska.

I utlåtandena lyfte man fram resurser och ekonomiska konsekvenser eller det att en mer omfattande inledande intervju eller verkställandet av förordningen kräver mer resurser. Enligt flera remissinstanser bör det säkerställas att välfärdsområdena har tillräckliga resurser att delta i den sektorsövergripande bedömningen av servicebehovet och att aktörernas roller är tydliga. I flera utlåtanden betonades ett smidigt samarbete mellan olika myndigheter i genomförandet av tjänsten.

Social- och hälsovårdsministeriet, Norra Österbottens arbets- och näringsbyrå, Mellersta Österbottens och Birkalands välfärdsområden och Hyvil Ab föreslår att 2 § 2 mom. förtydligas när det gäller terminologin för social- och hälsovårdstjänster.

Norra Österbottens arbets- och näringsbyrå ansåg att det i regel kan understödhas att bedömningen av servicebehovet görs i form av ett närvaromöte. Remissinstanserna lyfte också fram möjligheten till möten och tjänster på distans, användningen av tolk vid möten samt utmaningarna i den praktiska processen. Flera remissinstanser fäste uppmärksamhet vid dataskyddsfrågor ur tjänsteproducentens eller integrationskundens synvinkel.

Remissinstanserna lyfte också fram vikten av information om förordningens innehåll, en tillräcklig tillgång till tjänster, hänvisning till andra tjänster samt beaktande av olika individuella behov i genomförandet av bedömningen.

Utifrån remissvaren har utredningen av behovet av utredning av mentalvårds- och rehabiliteringstjänster separat strukits från 2 § 2 mom. i förordningen, eftersom de utreds som en del av social- och hälsovårdstjänsterna.

Efter remissrundan har dessutom förordningen och motiveringspromemorian till förordningen setts över på grund av de ändringar som föreslås i RP 192/2024 rd, där 15 § i integrationslagen föreslås bli upphävd.

6 Ikraftträdande

Det föreslås att förordningen träder i kraft den 1 januari 2025.